

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 — —
negyedévre . . . 1 — 30 —
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdij: külön 30 kr.

Tartalom: Egyházunk és a tudományos élet. (IV.) — Evangelizáció (II.) (Láng Adolf.) — Irodalom — Nekrolog. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat.

Egyházunk és a tudományos élet.

— Az akad. tankönyv-kérdés vita alkalmából. —

(Folytatás).

IV.

Hogy az ember mint vallás-erkölcsi lény nem csupán **önézelos**, hanem **egszersmind közczélos lény**, azt legfényesebben igazolják általán a társás s különösen a legegységesebb, legideálisabb rendeltetésű egyházi életformák. De különbség van egyházi életformák, egyházak és — egyház között. Az egyházak (felekezetek) csak történetileg, a véges fejlődés természetéből folyólag, az egyház (istenország) eszmeileg, a véges fejlődést mozgató végtelen elv természetéből folyólag jogosult. Amazok eszközök, emez cél. Egyházakban — felekezetekben — él az érzéki, a korlátolt felfogású, a külsőségekhez tapadó, egyházban — a közös eszmében s eszméért — él a szellemi, az universalistikus állápontra emelkedett keresztyén, mert ő már érti, tudja, amit még a tanítványok sem hordozhattak el, hogy „eljö az óra, mikor sem a Garizim hegyén sem Jeruzsálemben nem imádják az Atyát“ (Ján. ev. 4, 21.), hogy „eljö az óra és az most vagyon, mikor az igaz imádók imádják az Atyát lélekben és igazságban, mert az Isten lélek, és akik őt imádják, szükség, hogy lélekben és igazságban imádják. (Ján. ev. 4, 23, 24).

Minő keresztyének vagyunk mi, kik nemhogy az ideális egyházban, de sőt még a történeti az ág. hitv. ev. egyházban sem élünk? Minő keresztyének vagyunk mi, kiknek látóköre egy kicsiny terület, illetőleg kerület határán túl nem terjed?

Nekünk szólt az intés: „Emeljétek föl a ti szeméiteket és lássátok meg a tájakat (a kerületeket!), hogy megértek már az aratásra“ (Ján. ev. 4, 35.). „Mert ebben ama mondás igaz: Más a magvető és más az arató. Én elbocsátottalak titeket annak aratásra, amiben ti nem munkálkodtatok; mások (az ösök!) munkálkodtak, és ti, az ő munkájokba állottatok“ (Ján. ev. 4, 47, 38.).

Folytattuk a munkát? Dehogy!

Kerületekben a kerületekért s nem egyházban az egyházért élünk. Ez főbajunk s ennek természetes következménye, hogy theologiai intézeteink s ezekkel együtt theologiai tudományunk erőre nem kap.

* * *

Acsán 1869. év július 4—6. napjain a nagy Prónay Gábor báró s négy nagy püspök tanácskozott három theologiai intézetünk képviselőivel együtt a tudományos theologiai képzés s a theol. intézetek szervezése ügyében.

Ott öntetett ki a Szt.-Lélek az összegyűlt apostolokra, — kik is egy szívvel és szájjal kimondották s írásba foglalva indokolták, hogy a theologiai képzés a theol. tudományok mai színvonalára csak „egy önálló, tökélyesen felszerelt theologiai akademia felállítása által“ emelkedhetik. S meggyőződésük szent erejétől elteltten tették hozzá, hogy „ha az egyház igazán akarja, ha elnémul minden helyi érdek s csak a közügy lebegend mindnyájunk szeme előtt az ige testté lesz, a már is nélkülözhetlenné s egyházunk életfeltételévé vált intézet létesül s fennálland.“

Mi történt azután? — Megértették az apostolokat a hivek? Érezték mi sujtó ítélet a késlekedőkre ezen kijelentésök: „a theol. intézetek kiválólag a mieink, melyekre nézve az állam nem igen fogja sürgetni, mint a nép- és középiskoláknál, hogy az általa felállított eszményt megközelíteni igyekezzünk; ép azért kétszeres kötelesség megmutatni, hogy nem külső körülmények kényszere, hanem egyházunk és a tudomány iránti szeretet rendelkezésünknek igazi indoka?“

Voltak, akikben az acsai Lélek szava visszhangra talált, — voltak itt-ott; de akiken mindég megdőlt a nemes ügy, akik mindég tudtak követ gördíteni útjába, azok a „kerületeskedők“ valának.

Az utódok olvasni fogják az 1869—1881. terjedő egyetemes gyűlések jegyzőkönyveit s bámulattal fogják tapasztar-

talni, látni: a tehetetlen egyetem viaskodását egyik-másik hatalmaskodó kerülettel.

Olvadni fogják többek közt, hogy mint tartja fel az ügybuzgó, — a Lélek szavát érteni, a helyi érdekeken felülemelkedni képes és kész társakat még akkor is, midőn az eszme már a testtélét stádiumába lépe, — egy kerület, — azzal a válaszzsal csúfolva meg a „nagy apostolok“ pünkösdi beszédét, hogy „a theol. akad. felállítását időelőttinek tartja, s ha mégis létrejönne, nem segíeyezheti, sőt hogy saját intézete fenntartásában egyházunk érdekeit jobban látja biztosítva.“ (A tiszai k. 1872. j. k. 14. p.). — S ha legalább komolyan vette volna e háttározatot. De ime! pár évvel később, — látván, hogy az ügy eldöntését tovább hátráltatni nem lehet — már nem tartja az akademia felállítását „időelőttinek“, sőt — mert a protestantizmus ősi fellegvárának képzelt mellőzését Pozsony kedvéért, mely nem dicsőséget, de áldozatot keres vala, nem tűrhette, — váratlan fordulattal a megerősítésre váró „pontozatokat“ elvetvén, s újabb feltételeket szabván — hogy kibujik a helyi érdek szöge a zsákból! — Eperjesen birt theol. intézetének theologiai akademiává leendő kibővítését ajánlotta fel. (A tiszai k. 1880. j. k. 5. p.) S az egyetem? — újra tárgyalt.

S így több mint 10 év suhan el felettünk — eredménytelenül. 10 év — huzalkodásra!

Az utódok olvasni fogják ezt. — mi már olvassuk is és de ne vágjunk a történet műzsájának jogkörébe.

Vessünk fátylat a multakra, — sokszor nem az emberekben, — az intézményekben van a hiba.

A jobb ügy — Istennek hála! — elvégre is győzött, s a diadal és öröm közös diadallá s örömmé változott. És a nagy apostolok szíve lent a sírban s fent a földön nagyot dobbant. — Prónaynk, Székácsunk s Mádaynk vágya beteljesült: a theol. akademia létesült s fennáll!

De vajjon a holtak álmát s az élők virasztását nem zavarja-e többé semmi már? Vajjon az „egyház és tudomány szeretetének“ szülötte az a „szerelmes fiú-e, kiblenők gyönyörködnek?

Virúle az egyet. theol. akademia a 4 egyházkerület összpontosított erejének támogatása mellett? — Nem és újra nem.

Nékem, mint az egyet. theol. akademia tanárának nincs kerületem, nekem csak egyházam van. Hivatásom is az, hogy ne a kerületeknek, hanem egyetemes egyházunknak neveljek tudományosan képzett lelkészeket. Elfogultsággal részrehajlással ép azért senki sem vádolhat: én a kerületekben létező összes iskolákat elkezdve a legalsótól fel a legfelsőig mind egytől-egyig, ép úgy szeretem, fejlődését, virágzását ép úgy óhajtom, mint egyetlen szorosan vett egyetemes egyházi intézetünket a theol. akademiát.

Nem is az bánt engem, hogy e vagy a kerület saját iskoláit különös gonddal ápolja, sőt ezt nagyon is természetesen s örvendetesnek találok, de azt óhajtom, hogy minden iskolát közakarattal s erővel s ebből folyólag egyöntetűen s összhangzatosan ápoljunk, fejlesszünk, — ne pedig egyiket a másik rovására, vagy — mint nálunk az eset — igazán egyiket sem. félig meddig, külön-külön, valamennyit. Most csak a theol. intézetekről szólok; három van: a soproni, eperjesi s a pozsonyi. Ama kettő kerületi, emez egyetemes intézet. Ha módunk-

ban állana, azt mondanám: közös erővel emeljük mindhármat akademiai színvonalra, — fejlesszük igazi fakultássá. Csak hasznunkra válnék. — De mert csekély erőnkől csak egy — esetleg a pozsonyi — akademia (sőt úgy látszik még arra sem) telik, azt mondom: szorítsuk szűkebb, oly határ közé a más kettőt, amelyet becsülettel s eredményesen betölthet, mert ha valahol úgy a felsőbb oktatás terén áll: vagy jól vagy sehogy! S mit tapasztalunk? — ahelyett, hogy egyik intézet a másiknak támasza volna, közös frigykötésben, közös — s csakis így eredményes! — munkában élne, — az egyetemes egyház nemes intentiója ellenére, a mult intő szavát meg nem értve, ismét előáll egy — s mindig ugyanaz a — kerület s ország világ csodálkozására kijelenti, hogy mit az egyetemes egyház segedelmével létesíteni nem tudott, — csinál ő maga magának theol. akademiát. S valóban a kimondott szót tett előzi — oda át gyorsan sütnék, gyorsan főznek — az új akademia a mult egyetemes gyűlésen már ki is lett találva. Nagyjaink megköstolták, — de sehoggy sem izlett nekik. Sótalan volt. No hát majd megsózzák esztendőre, csak aztán el ne sózzák!

Hát én sem nőttem az ekeszarva mellett, — de anynyira felvilágosult még sem vagyok, hogy megtudjam érteni, miként lehet két rendes és két segédtanárral négy éves tanfolyamú theol. akademiát komolyan életbe léptetni. Mi kétannyian vagyunk, kétannyi, eszközzel rendelkezünk s mégis azt valljuk: igazi akademia nem vagyunk.

De hát úgy látszik másutt is vannak, kik azt tartják, hogy az akademiáknak legeslegfőbb kelléke a négy éves tanfolyam, a mi azon felül vagyon, az a gonosztól vagyon.

No még legfeljebb az szükséges, hogy a theol. encyklopaediában előforduló tantárgyak egész halmaza asztolra kerüljön, már az aztán mindegy methodikus tálalással vagy a nélkül, ki gondolna ott ezzel, ahol jegyzőkönyvbe ígtatják, hogy a hit és erkölcsan között szerves összefüggés nincs. Szemes ember elébb eszi a gyümölcsöt s aztán ültet fát.

Isten látja lelkem, — nem akartam, de torzképet kellett festenem. Hát csak azt óhajtottam kimutatni, hogy nem a tankönyvekben, hanem másutt van annak oka, hogy theol. intézeteink s tudományunk panganak. No de majd festek én szebb képet is s hogy ezt tehessem, elhagyom a kerületek s a helyi érdekek körét s áttérek oly mezőre melyen addig is, míg egyházi organizmusunkba frissebb vért öntenek, megtalálhatjuk mi ev. theol. tanárok a testvéri érintkezés szellemkapsát — azt a zászlót, mely alá „sine ira sed cum studio“ gyülekezve sokkal nemesebb harcot vihatunk, mint a minőt — a félreértések zajában — eddig egymás ellen bárha titkon is vívtunk.

(Folytatása következik.)

Az evangelizációról.

(Folytatás.)

II.

Mint indítványozó cikkemben jeleztem, szerettem volna az evangelizáció kivitelének elhatározását a papi értekezletek útján az egyházi testületekre bízni. De hát —

„conventus — ventus“ és el nem mondható jezsuitikus tendenciák lettek ellenvetve azon kitételeknek, hogy a kivitel módjáról e lapokban nem szólhatok — és így elodázhatlannak kell tartanom, B-t ott mondani, ahol A-t mondtam.

Az általam ajánlott evangelizáció feladata: megismertetni a római katolikus népet egyfelől a tiszta evangyéliommal, másfelől az evangyéliomnak a katolikus egyház által történt megcsönkítésével, más elemekkel megvegyítésével és sok részben teljes elhagyásával s e kettőnek szembeállítását után a r. kath. népnek az ágostai hitv. evang. egyházban kínálkozó lelki üdv számára megnyerése.

Ezen feladatot már eszközökkel nem lehet megoldani, mint a milyeneket bármely nemzet által üzött külmiszió is gyakorol. Ugyanígy eszközöket használt a lelkes Fliedner Frigyes, madridi ev. lelkész Spanyolországban, e legkatolikusabb országban; ugyanezt teszik a valdensiek és más denominációk Olaszországban, sőt Rómában az angyalvár kapui előtt; ugyanígy járnak el Franciaországban református részről; ugyanígy Belgiomban a missziói egyház; ugyanígy Elzászban az evang. társaság. Mindazoknak, kik magas lenézéssel vallották be, hogy a „Monatsblätter aus Spanien“ vagy „Blätter für die Evangelisation Italien's“ nem ismerik, ajánlom, hogy forduljanak a Gusztáv-Adolf-egylet központi bizottságához Lipesébe (Centralvorstand des ev. Gustav-Adolf-Vereins, Leipzig, 'Thomas-Kirchhof, 21), honnan azt ingyen megkaphatják.

Hazai körülményeinkhez képest minden egyes lelkésznek kell evangelistának lennie.

Keresse fel egyházköriének azon községeit, melyekben katolikusok laknak és rendezzen istentiszteletet. Ha van ott részünkről való lakos, akkor ennek közvetítésével hívja meg a katolikus hallgatókat; ha nincs ott ev. egyén, akkor ismerkedjék meg ott oly egyénnel, ki e célra házát megnyitni és hallgatókat meghívni hajlandó.

Ily alkalmakkor fejtegesse a választanokat és tün-tesse fel a hallgatók előtt az eredeti, ősi keresztyénséget, melyet a katolikus egyház rég elhagyott s hova vissza kell térnie a lelke üdvét kereső római katolikus népnek. Fell kell tüntetni a szolgálatnak igáját, melyet a r. kath. egyház rak híveire és amaz evangyéliomi szabadságot, melylyel Krisztusnak tiszta evangyélioma szabadít meg minket. Mindent bibliából kell bebizonyítania és evangyéli-
kus egyházi szertartás szerint buzgó imával kezdenie, végeznie, áldást mondanie és diktálás mellett vezetnie az éneket. Az énekek, mint hatalmas térítő eszköz, el nem maradhatnak.

Istentisztelet után bizalmas értekezletet tartson a lelkész, meghallgatva a hozzá intézett kérdéseket és felvetve újabb kérdéseket. Ugyanakkor osztogasson ingyen vallásos iratokat (olesó tractatokat) és újtestamentomokat, ajánlva azoknak beható olvasását, másokkal közlését és másoknak is meghívását a következő istentiszteletre.

Előhaladván az ügy, készítse el a hallgatókat a törvényszerű áttérésre és szervezze az előljáróságot. A gondnok egy akarattal megválasztatván, felhatalmaztassék, hogy havonként beszoigáltatandó adományokat szedjen a koronkénti istentiszteletek útiköltségeinek pótlására. A gondnoknál tegyen le bizományba énekes és imakönyveket, melyek három havi apró részletekben legyenek megszerez-

hetők. Hagyjon a gondoknál predikációs könyvet, melyből az időközben, vasárnaponként felolvasó istentisztelet tarthasson. Adjon a gondoknak útmutatást és bibliamagyarázati könyvet, mely szerint vasárnaponként a gyermekekkel bibliát olvasva és magyarázva, vasárnapi iskolát tartson.

Ahol rendezett filiáink vannak, vagy hol szórványos helyen évenként több ízben szokott istentisztelet tartatni, feltéve hogy ott katolikusok laknak, még nagyobb támpontja van az evangelizációnak, amennyiben ott a helyiség szerzésének, a gondnok nyerésének gondja elesik és a munkatársak híveinkből kerülnek ki.

A rendes lelkészeknek ily evangelizációval megsaporodik ugyan a dolguk, de csak ideiglenesen. A kezdeményt ugyan mindenesetre a rendes lelkésznek kellend megtennie, de a folytatást, akkor, mikor a fentjelzett havi adományok folyamatba vannak téve, meghívandó utazó segédlelkészre bízhatja.

Ilyen módon az ev. anyaegyházakra támaszkodva, az egyes egyházkörök képeznek az evangelizáció nagy-szerű hálózatát, a munka önmaga költségén tartaná fenn magát és theologusaink gyakorlati térére tehetnének szert.

Hogy pedig az evangelizáció valóvá válhasson, nincs más hátra, mint hogy nagy, apostoli hittel lássunk e munkához. Az evangelizációnak multja is van, jövője is lesz. Multjának bizonyosága — evang. anyaszentegyházunk létezése; jövője mellett biztosíték — az evangyéliomnak ereje.

Láng Adolf.

I R O D A L O M.

Pázmán Péter legújabb életrajzához.

Stampfel Károly, magy. kir. udvari és akad. könyvkereskedő kiadásában Pozsonyban s Budapesten megjelenő „Magyar Helikon“-ból a 41-ik füzet Pázmán Péterről, életéről, működéséről szól. Irta, még pedig, — mint az első lapon olvassuk, — az ifjúság igényeihez mérten, Kóhalmi-Klimstein József, a nagyszombati főgymnasiumban a magyar nyelv és irodalom r. tanára. — Megjelent a folyó évben.

Hogy Pázmán Pétert a magyar Pantheonban a jelesek sorában előkelő hely illeti, hogy az ő életrajza a nagyméltóságú közoktatási ministerium által „a magyar nyelv és irodalom tanulmányait elősegítő olvasmányok“ számát szaporíthatja, készséggel elismerjük.

Pázmán fényes tehetségeit, hatalmas szellemét, szilárd akaratát, s ezek segélyével vivott nagy küzdelmeit csodáljuk; lángelméjét, melylyel a sikerhez vivő utat felismerte, bálmuljuk, sőt mint „a magyar nemzeti irodalom egyik időszakot alkotó alakja,“ mint — Toldy szerint — „a magyar könyvnyelv megeremtőjé“-nek habozás nélkül, megadjuk az érdemkoszorút mi is: életrajza legújabb megírójának munkáját azonban egynehány oly megjegyzés nélkül, melynek elmondásához protestans és hazafias öntudatunk kész-tet, nem hagyhatjuk.

Hogy szerző műve folyamán Pázmánról nagy lelkese-déssel szól, hogy a magyar r. kath. egyház „második statora“ érdemeinek kitüntetésénél „Pázmán kora“ tudós megírójának Fraknóinak tollát is többször elkéri; mindjárt a

bekezdőnél is, — azt természetesnek találjuk. — Pázmán emlékének a magyarországi r. kath. egyház harczosai nagy szavakra, nemkülönben tettekre is, méltán felbuzdulhatnak. Távol vagyunk tehát attól, hogy szerzőnek Pázmánért való lelkesülését ítéletünk tárgyává tegyük. A mely nemzet nagyjait elfelejti, elveszett az. Hasonlóképen az egyház. Tudjuk jól, s nem akarjuk felejteni mi sem. — Hanem, ha szerző az ő egyháza nagyjának emléke felelevenítésénél egynemely oly állítást is kockáztat, a melyek az igazság s méltányosság sértésére valók: nem volna természetes dolog, ha ezt más mértékkel nem mérnők.

Igy mérjük mindenelőtt azt, a mit az előtünk fekvő életrajz elején azon magas érdekekről, „melyekért Pázmán életében küzdött“, olvasunk. Szerző három csoportban állítja össze ezen érdekeket. A csoportok im a következők:

„A haza minden előtt; de egy erős, hatalmas katolikus dynasztia alatt; mely mindig (Szt.-István király szándékai értelmében), de különösen az akkori török hódoltság és belvillongások közepette tekintélyvel és hatalommal vezethette azt jólét és virágzás felé. Érdek, mely ma is első és országos.

Második érdek: hogy az országnak művelődést és a honfoglalásnak állandósított biztosítékot nyújtott keresztény katolikus vallást, mely az időtájt kikezdve lett, megszilárdítsa és intézményeiben is föntartsa.

Harmadik érdek: (melyért annyit küzdött és lelkesen dolgozott), hogy a nemzeti nyelvet, a nemzet szellemi élete alapföltételének vallván, azt irodalmában és művelésében nemzeti érdeknek tartotta, fejlesztette bámulatatos műveiben.“

Az érdekek között az utolsóhoz, melyet szerző jól fogott fel, s jól ki is fejezett, nincsen, hanem helyeslő, szavunk. Nem vallunk azonban hasonlót a megelőzőkről.

Hogy „a haza minden előtt, de egy erős hatalmas katolikus dynasztia alatt“ volt Pázmán törekvéseinek célja; más szóval, „hogy husz éves politikájában, melynek háttere mindig a vallás volt,“ azon meggyőződés vezérelte, hogy a kath. ausztriai ház megerősödésével a magyar trónon fölvirágozik a kath. egyház s vele az ország, mondjuk, állítjuk mi is. — Hanem, hogy ez a két dolog, tudniillik: „a haza minden előtt“ és „de egy erős, hatalmas katolikus dynasztia alatt“ oly szükségképen egymásból folyó, egymást átható s kiegészítő volna, miképen azt szerző im itten feltünteti, más szóval: hogy az az úgynevezett erős, — hatalmas katolikus dynasztia mindig (Szt.-István király szándékai értelmében), de különösen az akkori török hódoltság és belvillongások közepett tekintélyvel és hatalommal vezette az országot jólét és virágzás felé, — ezen állításhoz, mint a szerzőéhez, egynéhány szavunk fér.

Szerző hivatkozik Szt.-Istvánra, szándékaira. — Mi is hivatkozunk, még pedig úgy, hogy áldjuk első királyunk emlékét, hogy országa jólétét és virágzását a ker. vallásnak népe lelkében meghonosításától várva, szent buzgalommal térítő munkához ő maga látott, s azt Isten segítségével be is fejezte: Magyarországot az európai ker. államok családjába, mint legitim, önálló elismert királyságot, bevezette. A magyar nép nagyrésze pedig, — a küzdő daliás sereg, — megértve fejének bölcs szavát, okos önmegtartóval tudott az ősi hitről, mely mindig csak harczra

ösztönözte, lemondani, s befogadta eldöntéségei vallását, azt a vallást, a melynek egyik főparancsolata: „Szerecsd felebarátodat, mint tenmagadat“. — Ez, t. i. a felebaráti szeretet hirdető ker. vallás az, amely aztán a honfoglalásnak állandósított biztosítékot nyújtott.“ És szerző szerint ez a vallás lett kikezdve (t. i. a ref. által) s Pázmán ezt a vallást, ezt a kikezdett, akarta megszilárdítani és intézményeiben is föntartani.

Valjon igaz-e ezen állítás? Némelyek szerint tán igaz, szerintünk azonban nem az. Mert mi ker. vallás és r. kath. vallás között különbséget teszünk. Más szóval, sohasem ismerjük el, hogy a sz. István korabeli keresztényiség s a Pázmán idejében való, egy és ugyanaz; mindig mondjuk, hogy a kettő közt különbség van, s ezzel kapcsolatban tagadjuk, hogy mi, illetőleg lánglelkű reformatoraink, dicsőséges elődeink azt a ker. katolikus vallást kezdték volna ki, melyet sz. István a magyarok szívébe plántált. Óh nem ezt kezdték ki. Más volt sz. István idejében még is csak a ker. hit, t. i. igazabb, és más volt a ker. tan, t. i. tisztább, az Isten igéjével jobban megegyező; akkor az egyház még nem tanított, vagy nem akart tanítani oly csalhatatlanul, s nem osztott, vagy nem akart osztani kegyelmet oly kizárólagos-isteni-jogon; akkor a vallás eszméje tisztább hit volt abban, a ki az ember s Isten között való életközösség egyedüli közvetítője; akkor még nem lehetett pénzen megvenni a bűnök bocsánatát; akkor még nem zavarták össze a földieket úgy az égiekkel; akkor a krisztusi tan belsőleg átalakító erejének legalább is annyian hódoltak, mint a reformáció idejében, vagy akár Pázmán korában a külső szertartásokban nyilvánuló szemvakító, de a lelket üresen hagyó fénynek; akkor — hogy gáncsoljak is valamit — az athanasiusi orthodoxiának erőltetésével kisebb hibákat, kevesebb bünt követek el, mint Pázmán korában az ú. n. eretnekek térítésével, a 30 éves háború tüze gyújtogatásával!

Óvatosak legyenek azért az újkori katholicizmus védői, midőn sz. Istvánra is hivatkoznak, mert különben megtámadtatnak!

Aztán, hogy, mint szerző állítja, az az „erős, hatalmas katolikus dynasztia különösen az akkori török hódoltság és belvillongások közepette (talán: közepett, vagy pedig belvillongásoknak közepette; ad analogiam: rét felett, vagy rétnék felette, csak nem: rét felette) tekintélyvel és hatalommal vezette az országot jólét és virágzás felé,“ — ezt sem fogadhatjuk el történeti igazságképen. — Történeti események alapján nem állíthatunk mást, mint, hogy az a hatalmas, katolikus dynasztia, illetőleg annak tanácsadói, s ezek között a szerző által kitüntetett Jézustársasági atyák, említett török hódoltság közepett, az országot jólét és virágzás felé nem vezették, mert lakosságának nagyrésztét arra kényszerítették, hogy vagy a töröknek több kiméletet tanusító hatalma alá meneküljön, vagy pedig — bucsút véve az ősi földtől, — vándorbotot, vagy, — s ez is megtörtént, meg kellett történnie, nem egyszer, többször is. — fegyvert fogjon kezébe, hogy megvédje vele élete drága kincsét, az emberi szabadságnak — Kossuth szerint — legérzékenyebb oldalát, a lelkiismereti szabadságot. S ha valaki ellenvetné, hogy a török járom megtörésének, Buda visszafoglalásának érdeme orosz-lánrészből mégis csak azé a hatalmas kath. dynasztiaé?

Györy Vilmos.

(1838—1885.)

azt feleljük, hogy igenis az övé, de sokkal szebben lett volna az övé, ha azt előbb szerezte volna meg, megszerezhetette volna pedig úgy, ha a felszabadítás nagy munkájába az ország protestans ker. lakosságát is — megadva neki vallási szabadsága élvezetét, — belevonja s akkor, — és ez hitünk — a nagy célzt évtizedekkel előbb értük volna el, s a mivelődés angyalának mosolygását hamarabb pillantotta volna meg sokat szenvedett hazánk.

Hogy nem így történt, annak nem okai azok a vádlott, a ker. vallást kikezdett protestánsok.

Ekképen tehát az az erős, hatalmas katolikus dynasztia lehetett Pázmán érdeke, de az országé nem volt. Ebben nem érthetünk egyet az életrajz megírójával. — Nemcsak nem volt, de katolikus jelzőjével most sem az. E pontban meg szerző tőlünk tér el, mert ő azt mondja: hogy: „a haza minden előtt; de egy erős, hatalmas katolikus dynasztia alatt... érdek, mely ma is első és országos.“ Igaz-e az?

Hogy a „haza minden előtt“ ilyen érdek: lelkesen valljuk mi is. Hogy az erős, hatalmas dynasztia is országos érdek: örömmel hangoztatjuk — hála Isten — manapság azt is. Hanem, hogy ez a dynasztia, mint katolikus képezne országos és első érdek, azt nemcsak nem ismerhetjük el, de a leghatározottabban visszautasítjuk, mint oly állítást, a mely ő felsége néhány millió alattvalóját sértőleg érinti. Való ugyan, hogy a pragmatica sanctio „törvényes római-katolikus mindkét nemű osztrák főherczegek örökös jogáról van szó“ (1723-ki törvénykönyv 1., 2., 3. §§.); de ez nem azt jelenti, hogy az államfő vallása első országos érdek. — Ezen becsempészett érdek helyébe van mit mást állítani, például, az 1848: 20, és az 1868: 53. §. magasztos elvei megvalósulásának érdekét. Ez nemcsak korszerűbb, de, — mert a hon polgárainak boldogítását czélozza, — előbbre való, mint a dynasta rom. kath. vallásának hangsúlyozása, mi akkor sem hozta meg a népek üdvét, mikor török világ volt Magyarországon.

Nem erős, hatalmas katolikus. — de erős, hatalmas keresztény és magyar királyban, biznak e hon népei rendületlen bizalommal. Ez van írva a mi szíveinkben is.

S evvel elmondottuk azt, minek elmondásához protestáns és hazafias öntudatunk leginkább ösztönzött. Hozzászóltunk Pázmán legújabb életrajzához, illetőleg annak cardinalis részéhez, tudniillik azon érdekeknek, melyekért Pázmán életében küzdött, szerző által való összeállításához.

Hogy a tárgyalt érdekeken kívül egyebekben sem vagyunk, mert nem lehetünk, szerzővel egy véleményen, nevezetesen: hogy Pázmán nagy alkotásait más szempontból nézzük, érdemeit más mértékkel mérjük, s hogy különösen ama jézustársasági atyák működése megítélésében, a kik szerző szerint „a nevelés terén oly paedagogiai titok birtokában vannak, mely nagy áldásokat hozott már az emberiségnek“, nem szerző s nem a Pázmán szerint való igazságra vezérlő kalauz után indulunk, minek fejteggessük? Csak annyit mondunk még, hogy nekünk is van kalauzunk, a mely szintén az Igazságra vezérel bennünket, e kalauz: a Szentírás, benne az Isten ígéje. Ez vezérel, vezéreljen minket, midőn a történet mezején járunk, adatokat gyűjtünk, tényeket keresünk, itélünk, következtetünk.

Kruppc István.

Budapest, 1885. april 16. — Búsan leng a fekete zászló, szomorúan lobog a megfordított fákllya; egyházunk egy kiváló jelese búsv. ravatalon fekszik. April 14-én délután félhatkor hajtotta fejét hosszú, kínos betegség után örök nyugalomra Györy Vilmos, a pesti magyar egyház lelkésze. — Hónapok óta nem volt ő már többé a mienk; tudta mindenki, hogy a betegség karjaiból, mely őt ágyhoz szögezé, egy út van csak... az ég felé: mindazáltal abban bizakodott családja, hogy szeretetteljes, gondos ápolás által még évekre megtarthatják, ha nem is a világnak, legalább önmaguknak a hű férjet, a jó apát. — De a halállal alkudni nem lehet. Érezte ezt a megboldogult. — Pár nap előtt magához hivatta egyik fiát, a ki valamivel gyengébb tanuló volt és atyailag intette: „nézd, én már nem vigyázhatok reád, igyekezzél hát magad akaratából is jól tanulni.“ Ez volt utolsó intése gyermekeihez, kiknek egész élete szentelve volt. Kedden délután nála volt anyósa, özv. Székácsné és segített nejének, megigazítani a betegnek feje alját. — Megköszönte fáradságukat; fal felé fordult és meghalt. Talán megelégette már a sors a mondhatlan kint, mit ez igaznak juttatott, hogy oly könnyen engedte elröppenni a lelket megkínzott testből!

A halálesetről azonnal értesítették az egyház előljáróságát, a mely gyorsan összegyűlt és intézkedett a temetés iránt. — April 16. délután 3 órára határozták azt.

A temetkezési vállalat emberei gyászpompába öltöztették a lelkési lakás díszszobáját és ott felállították a ravatalt, melyre a kedves halott porteteit helyezték. Aztán megindult a zarándokolás; a boldogultnak ismerősei, tisztelői, a legkülönbébb intézetek, egyetek képviselői egymásnak adták a kilincset; számtalan, szebbnél-szebb koszorú érkezett, kifejezendő a hálás megemlékezést a tisztelt pap. a szeretett tanár, a felejthetlen barát és nagyérdemű íróról, megemléltető az egyházkerület, az egyház, az akademia, Kisfaludy-, Petőfi-társaság koszorúja, azonkívül oly nagy tömege a koszorúknak más egyetek és magányosok részéről, hogy az egész szoba megtelt.

A temetés napján délután levitték a koporsót a templomba, a hol az oltár előtt állították föl a ravatalt. — A nép azalatt nagy csoportokban kezdett gyülekezni, úgy hogy lovas- és gyalogrendőrök voltak kénytelenek a templom előtt egy kis szabad tért fentartani. A nagy templom is a zsúfolásig megtelt válogatott közönséggel. — Ott volt br. Prónay Dezső, Fabiny felügyelő, Dr. Széberényi püspök, az összes budapesti ev. papság és a vidékről is számosan; azután a budapesti ref. egyház küldöttsege Szász Károly püspökkel az élén.

Pont háromkor kezdődött a gyászszertartás egy szép gyászénekkal, a mit az opera férfikara adott elő; aztán Bachát Dániel budapesti főesperes lépett a szószékre és szép szívhez szóló beszédben méltatta a boldogultnak számos téren szerzett érdemeit, a kit az ő szeretete egyháza, családja, hazája iránt emésztett meg. — Ismét fölhangozott a gyászének, utána Doleschall pesti német lelkész mondott egy mélyen átértett, művészi beszédet, kiindulva Petőfi ama szavaiból: szentegyház keblem bel-

seje, oltára képed, a templomot, ha kell, elrontom térted.

Azután megindult a menet a sírkertbe. Elöl egyes iskolák és egyletek, utánok a papság, azután a koszorúkat vivő és gyászkocsi, végül a kocsiak hosszú sora és tömegtelen nép. A temetőben Scholtz G. budai lelkész mondott szívreható imát, azután Dalmady Győző búcsúztatta el a halottat a Kisfaludy-társaság nevében. Már oszolni kezdtek, akkor előáll egy tisztos őszhajú orosházi földműves és egy kendőből földet hintvén a lebocsátott koporsóba, egyszerű szavakkal mondá: „eljöttünk mi is, orosháziaik, elbucsúzni volt lelkészünktől és hoztunk egy kis földet édes atyja sírjáról, vegyüljön mostani hazája földjével és legyen neki mindkettő könnyű.“

Legyen hát könnyű a föld terhe az élet szenvedései után!

B E L F Ő L D.

Az Oroszvári sérelmes párbér-ügy.

Az Oroszvári sérelmes párbér-ügy, melyet e becses lapok mult évi utolsó előtti számában a tisztelt kartárs urakkal és hitrokonokkal részletesen megismertetni bátor voltam, jelenleg új stádiumban van. A mosonmegyei alispán 1884-diki évi Novemberhó 21-dikén keltezett 16,238. számú másodfoku határozata ellen, az érdekelt felek felebbezésüket beadták. Mosonmegye közigazgatási bizottságának; ez f. é. márczius 9-dikei tartott ülésében a felebbezést röviden elvetette. A tegnapi kezemhez jött határozat egész terjedelmében a következő:

85/k. b. Mosonmegye közigazgatási bizottságától. Schieszler Mátyás és társai oroszvári lakos telekbirtokosok a mult évi november 21-dikén 16,238/alisp. sz. a. másodfokon hozott azon határozata ellen, mely szerint a mult évi október 16-dikán 4024/k. i. sz. a. első fokon hozott szolgabírói határozatnak indokainál fogva történt megerősítése mellett, nevezett ágost. hitv. evang. telekbirtokosok a róm. kath. hitközségnek az 1884. évre járó collectura 8 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett leendő kiszolgáltatására köteleztetnek, — törvényes határidőn belül felebbezvé, a szóban forgó ezen felebbezés, tekintve azt, hogy az 1876-diki VI. t. cz. 59. § értelmében az ugyan e törvény 58. §-ának c) pontjában felsorolt ügyekben két egybehangzó határozat ellen felebbezésnek helye nincsen, az érintett ezen rendelkezés alá esvén, ezzel hivatalból visszautasítatik s erről az eljáró megyei alispán az összes e tárgyra vonatkozó ügyiratok visszaszármaztatásával a további eljárás czéljából értesítetik. Kelt Mosonmegye közigazgatási bizottságának 1885. évi márczius 9-én M. Óvárott tartott üléséből. Simon Gyula s. k. főispán. közigazgatási bizottsági elnök.

4803/alisp. Ezen harmadfoku határozat hivatkozással a mult évi december 12-én 4825. sz. a. kelt jelentésre, másolatban az összes e tárgyra vonatkozó ügyiratokkal egyetemben Fröhlich Tófor rajkai járási szolgabíró urnak rendeltetik kiadatni azon utasítással, hogy annak tartalmáról az illető feleket szabályszerűen értesítse. M. Óvár 1885. évi márczius 18. Pataky s. k. alispán.

1303. sz. — Másolatban ezen III. fokú határozat a panaszló oroszvári róm. kath. hitközségnek Pelzman János

gondnok és a panaszlók Schieszler Mátyás oroszvári lakos kezeihez kiadatik. Rajkán 1885. márcziushó 31. Fröhlich Tófor szolgabíró.

Evang. vall. honpolgár! Ime előtted van a hazai törvények által biztosított vallásszabadság és egyenjoguság a legujabb kiadásban! — Egy szolgabíró kimondja, egy alispán határozza és a közigazgatási bizottság megerősíti, hogy egy evang. vallásu birtokos köteles a kath. papnak párbért és gyertyapénzt fizetni, ha nincs is erre sem telekkönyvileg, sem szerződésileg kötelezve! Azért, mert a szolgabíró „Mahnungjában“, — eltekintve az evang. telekbirtok telekkönyvi tehermentességétől és az adás-vevési, illetőleg átadási okiratokban elő nem forduló kath. papnak fizetendő szolgálmányról, — szó szerint azt mondja: „Von welchem Hause die Collectur gesetzlich dem kath. Pfarrer und Schullehrer, ohne Unterschied der Religion des gegenwärtigen Besitzers gebührt, — azért, mert az alispáni határozat, szinte mellőzvé a telekkönyv és a birtok adás-vevési szerződések betekintését, — hivatkozik az 1884. april 15-dikén kelt 11,672. sz. a. kiadott ministeri leiratra, mely szerint a volt urbéri birtokosok terhe — de nincs mondva papbér és gyertyapénz, — valláskülönbség nélkül minden birtokos által viselendő — s ebből azt a következtetést vonja, hogy az oroszvári ev. hívek is tartoznak a kath. papnak gabna- és pénzilletményt fizetni, — s végre azért, mert a szolgabíró és az alispán határozata egybevágó, a közigazgatási bizottság röviden kimondja, még pedig hivatkozással az 1876. évi törvény VI. t. cz. 58. § c) pontjára, hogy az evang. telekbirtokosok tartoznak a kath. papnak párbért fizetni! — Ha nem lett volna köteles a közigazgatási bizottság azt is felülvizsgálni, vajjon egybevágó-e a szolgabíró és az alispán határozata az 1790/91-diki törvény XXVI. §-val, vagy az 1880-dik évi márcziushó 10-dikén kelt 2311. sz. a. keltezett, a dunáninnyi kerület Nagyságos és Főtisztelendő püspökéhez érkezett válaszával? — Bizony talán még is igaz, a mit sokan állítanak, hogy nálunk a vallásszabadság és egyenjoguság csak elvben létezik! — Ezt bizonyítja az Oroszvári sérelmes párbér ügy! — De jó volna, ha az illetők arra is gondolnának, hogy ilyféle eljárás bizalmatlanságot szül bizonyos hatósági közegek elfogulatlan jogérzete iránt! — Mert a józan ész is azt mondja: ha valamely teher sem az adás-vevési szerződésben, sem a telekkönyvben előírva nincs, úgy annak viselésére kötelezve nem lehetek; persze az állami adót és a községi pótlékok kivéve! Vagy a kath. pap is egyenjogu az állammal? — Eszembe jut egy latin példabeszéd, — de rosz emlékező tehetségem lévén, csak az előmondatot birom ide jegyezni: Quod licet Jovi, — az utómondatot a szíves olvasó, reménylen, kitalálja.

A közigazgatási bizottság határozatát Dr. Mudrony Pál urral, ki a dunáninnyi kerület megbízása folytán eddig ügyünkben eljárta, közleni akartam; de mivel pozsonyi ügyvédi irodáját egy más ügyvédnek átadta, nem tehettem. Egy jogtudós azon tanácsot adá, hogy már most nincs egyéb hátra, mint a peres ügynek az által, — legalább egyelőre véget vetni, hogy az ev. hívek fizessék meg a kath. papnak a gabna- és pénzilletményt, — hanem azután nyomban indítsák meg a győri törvényszéknél a visszkeresetet. Nagyon nehezen tudják híveim magukat erre elhatározni; mert ha eddig napnál világosabb jogos panaszukkal mindenhol el-

utasítottak, nem kell-e továbbá is attól félni, hogy a költséges bírói eljárás sem szabadítja meg a rájuk erőszakolt tehertől? — Igaz, a bíróság függetlenebb, mint a megyei hivatalnok, kit csak, — legalább legtöbb esetben, — addig választanak meg, míg zavartalan viszonyban van a sokszor tekervényes uton nagy befolyást szerző kath. klérussal; de azért még is nagyon kétes, vajjon győz-e mindig a jobb?

Nagyon kívánatos volna, ha szeretett egyházunk jogtudó oszlopférfiai, e becses lapok útján hozzá szólnának a sérelmes ügy mikénti további jogorvoslatához, vagy ha a követendő eljárás útját, módját kijelölni kegyeskednének! Mert ha nincs kilátás ügyünk szerencsés megoldására, úgy nincs egyéb hátra, mint reménytelt szívvel beérni koszorus költőnk szavaival:

Még jönni kell, még jönni fog
Egy jobb kor, mely után
Buzgó imádság epedez,
Százerek ajakán! —

Vagy az esperesség, kerület és egyetem fogja e gravament a magas kormányhoz orvoslás végett felterjeszteni? — Ha elnémitanak 6 evang. gazdát, tegye magáévá az ügyet mindkét magyarhoni protestans egyház! Mert már most nem 12 mérő gabnáról van a szó, hanem az összes evang. egyház sértett jogáról! Egyházunk sértett jogát pedig védjük egyetemlegesen. *Ebner Gusztáv, ev. lelkész.*

K Ü L F Ö L D.

Ausztria. — Márczius 28-án távol pásztori működésének helyétől Schwarzenberg Frigyes herceg, prágai biboros-érsek, életének 76. évében hunyt el Bécsben. 26 éves korában salzbnrgi érsek, 33 évvel biboros, 40-ik évében Csehország biboros-érseke, a prágai egyetem kancellárja legnagyobb befolyással birt valamennyi osztrák püspök közt. Hogy a császárnak megpróbált híve, az egyháznak értelmes harczosa, hazája szegényeinek áldozatkész jötevője és barátja volt, azt elismeri a sajtó valamennyi pártszínezete. Még politikai és egyházellenei sem tagadhatják meg ezen elismerést. — Kerületében szerzett érdemeiből kiemelendő, hogy neki köszönhető a cseh zsinatok és lelkészi értekezletek szervezete, a theologia-tudomány javítása, a convictusok alapítása, a szerzetek segélyezése és az egyházi művészet élesztése. De sokkal inkább hangsúlyozandó, hogy Schwarzenberg érsek, habár eleinte a József-féle hagyomány határozott ellensége, 1869-ben a csalhatatlansági dogma ellen a legerélyesebben nyilatkozott. Prágai közlönye ezen dogmát csupán csak „tudomásul hozta,“ de eltekintve ettől ő mindig buzgólkodott a római egyház céljai érdekében. A püspöki értekezletekben 1849 óta egészen a concordatumig tevékeny és mérvadó részt vett; az egyház uralma minden egyházpolitikai irányban megállapítandó, a házasság és az iskola teljesen az egyházi befolyás alá helyezendő, egyházi törvényszékek felállítandók, a nép-, közép-, sőt a főiskolák is az egyháznak alárendelők voltak — és a biboros-érsek mindezen kérdésekben a vezénylő szerepet vitte. — Utódául Schönborn gróf, budweisi érsek említettik.

V E G Y E S E K.

— **A Luther-társaságra fizettek:**

	alaphoz:	évdíjakban:
Lovász-patonai gyülekezet	5 frt. — kr.	— frt.
Tóth Sándor	4 " — "	— "
Hrencsik Károly	5 " — "	— "
XVI. kimutatás	822 " 67 "	217 "

Vagyonösszeg 836 frt. 67 kr. 217 frt.

Ez összeg a társaság javára a takarékpénztárban van elhelyezve.

A társaság eszméjét pártoló urakat tisztelettel kérem: sziveskedjenek megjelölni, hogy adományuk az alaphoz tőkésítve csatoltassék-e, vagy évdíj czimén irassék-e javukra, hogy a kimutatással való nyugtázás is e szerint szerkeszthetessék.

— **A liptói esperességből** april 20-án. A tegnapi, husvétutáni másod vasárnapon egy- Liptóban ritka ünnepnek voltunk tanui. A liptó-szent-miklósi egyházhoz tartozó Illanó kis leányegyházban egy új iskolának alapkövetését ünnepeltük. Másutt gyakoribb, Liptóban ritkább ünnepélynek nevezzük az esetet; kevés itt az iskola. Csak a liptó-szent-miklósi egyházban a következő leánygyülekezetekben nincsenek iskoláink: Kis-Palugyán (653 lélek), Deménfalván (290 l.), Okolicsnán (376 l.), Vitálsifalván (91 l.); Andrásfalván pedig (315 l.), ahol egy mesterember inkább jó kedvéből saját lakában oktat, ez állapot rendezett iskolának nem nevezhető, a szórvány helyeket nem is említve. Annál meghatóbb, ha a csak 248 lelket számító Illanó iskolát alapít, melyet eddig nélkülözött, gyermekeit a szomszéd Plostinnak szűk iskolatermébe járatván. Köszönhető pedig ezen illanói iskolaház létesítése egyedül egy embernek, a ki megérdemli, hogy tisztelt neve a hitsorsosok tudomására jusson, bár önzetlen szerénysége szívében ez ellen protestál is. Mikulás Mátyásnak hívják, egyszerű földmives ember, de vallásosságánál, becsületességénél s áldozatkésztségénél fogva a liptó-szent-miklósi egyházban első, ritkítja párját. Ő úgy mint magánember, valamint mint a leányegyház gondnoka saját áldozatival s takarékoságával gyűjtötte az alapot, mely lehetővé teszi egy iskolaháznak építését. S hogy pedig a falubeliek mellette vannak s szeretik s követik, megérdemelte s kivivta azt, mint példás községi előljáró, ki egyrészt szép vagyont szerzett a községnek erdőrészteltekben, másrészt korcsmát községében nem tűr, nem nyitattat, mi nálunk még ritkább mint az iskolák. A mi Mikulásunk valódi szamaritanus alak; meg is érdemli műve, melyhez még jó ezer forintja hibázik, hogy a tisztelt gyámintézetek e kis nyáj felé fordítsák becses figyelmüket. Az ünnepély egyházi szertartását maga a főesperes, a ki egyszersmind helybeli lelkész, végezte, Lukács evang. 12, 32. versében foglalt szent leczkét követő szívére a hívő népek: „Ne félj kis nyáj, mert tettszett a ti atyátoknak, hogy néktek adja az országot.“ Adja az Úr Isten! Ament mondott rá az ünnepélyre egybegyülekezett szép sokaság.

— **A felsőszeli-i ág. h. ev. egyházban** az 1884. évben született 78 gyermek, meghalt 29 egyén, eskettetett 12 pár, konfirmáltatott 20 gyermek. Iskolába jár 248, ismétlőbe 76 gyermek, hol őket két tanító vezet. Összes lélekszám a főkegyházakkal 2100. Évi bevétel volt 1683 frt 4 kr., kiadás 1293 frt 7 kr., többlet 389 frt 97 kr. A magtár alapítottatott 1878-ban: jelenlegi állása 355 mérő mag. — **A r a n y k ö n y v:** A Luther-jubileum óta következő kegyes adakozások történtek: Egyes hívek. gyűjtés útján mintegy 308 frt értékben egyházi szentédenyeket és jelvényeket vásároltak, ezek közt első helyen állnak Takács István 50 frtos ezüst borkannája és a Felsőszeghy Horváth János és Ollé Eszter által 60 frton vett ezüst feszület. Ezenkívül oltári díszítésre Bedecs tanító és Szabó Julia 20 frtot adományoztak. A taksonyi hívek egy 30 frt értékű diszes aranykönyvvel rótták le kegyeletük adóját. Egyházi czé-

lokra Lénárt Gáspár hitvesével Kontár Eszterrel 205 frt 50 krt, néh. gönyerei Szabó János 82 frt 80 krt, özv. Nagy Sándorné 21 frtot, nagyvecsei Szabó János 75 frtot, egy taksonyi legény, néhai ifj. Németh Károly pedig 16 frtot adományozott. A szegény tanulók alapjára begyűlt 63 frt, mely összeg takarékpénztárilag van kezelve, ezenkívül ez alapnak van még 200 frt tőkéje. A parochia szobáinak festésére eddig begyűlt 22 frt 80 kr. A mint látszik az Úrnak szelii gyülekezetében is él a kegyes keresztény szeretet, mely ily rövid időn is, ily szép összegeket áldozott az egyház oltárára. Mindenesetre követendő példa, sok városi gyülekezetre is! Még mint igen érdekes és tanulságos tényt megemlítjük, hogy a gyülekezetnek van egy a fiataiságból alakított négyes férfikarra berendezett énekkara, mely Mendelényi Ede másodtanító ügyes vezetése mellett eddig is szép haladást tanusított. Szinte öröm látni, a mint a fárasztó napi munka után a derék emberek nem korcsmába vagy más haszontalan helyekre, hanem az iskolába sietnek s ott tanulnak kottát olvasni, arról énekelni s nagyobb ünnepeken avval lepik meg a gyülekezetet, hogy ők is fellépnek az istentisztelet alatt egy-két jól betanult énekkel. Ajánlhatjuk más helységeknek is e példát! S ez ügyet a gyülekezet maga is szívén viseli, rövid időn egy fizharmoniumra indítottak gyűjtést s ennek is eddigi eredménye már 30 frton túl van. Virágozzék eddig is a gyülekezet! A kajali leányegyház segédlelkész-tanítói állomására, mely néh. Horémusz Sámuel halálával megürült, Riszdorfer János negyedéves theologiai akadémiai hallgatót hivatott meg, a f. hó 11-én Kajalon, tisz. Szilárd János anyaegyházi lelkész úr elnöklete alatt tartott választó gyűlés által.

— Csóvár ev. egyházának lelkésze ápril 19-én tartotta 25 éves hivataloskodása ünnepélyét. Templomba menet a falu léányai koszorúval lepték meg a lelki pásztort, ki a jó pásztorról szóló vasárnapi evangéliom igéit alkalmazva az ünnepélyre, tót nyelven hatásosan szónokolt. Utána oltár előtt magyar alkalmi beszédet és imát mondott Láng Adolf pestmegyei ev. főesperes. Estvefelé összegyűltek az aszódi ev. dekanátusbéli és a közeli nőgrádi lelkészek, Bakai Péter ocsovai, zólyomgyepei lelkész és a tisztes Kovácsi balassa-gyarmati ev. tanító, valamint az ünnepeltnek számos környékbeli tisztelői családjaikkal együtt, kik tánczestélylyel fejezték be az ünnepélyt.

— A zurányi evang. gyülekezet templomának tetőzete f. hó 21-én d. u. 2 órakor leégett. A templom bolthajtásán aggasztó repedések mutatkoznak. A harangok és toronyóra megmentettek. Az új orgonát nagy veszély fenyegette.

— A pestmegyei ev. esperesség özvegy-árva-intézetének 1884. bevételé volt 7174 frt. 70 kr.; kiadása 3907 frt. 91 kr.; maradványa 3266 frt. 79 kr. Összes vagyona: 35,97 frt. 86 kr. — Szaporodott 2457 frt. 69 kr. tőkével. — 12 özvegy az új szabályok szerint kapott egyenként 194 frt. 92 krt, — a régi szabályok szerint 85 frtot. Az új szabályok szerinti fizetés: 84 frt. tőke, 10—15 frt. évi járulék a lelkészek részéről, felényi a tanítók részéről, 10—15 frt. illeték az egyházak részéről. Régi szabályok szerint 84 frt. részvénydíj, melyet jelenleg az özvegyek évi segélye már felülhalad.

— Megjelent és beküldetett: „Gyakorlati Bibliamagyarátok“ márczius—áprilisi füzeté. Haan Lajos b.-csabai lelkész magyarázza Sámuel I. könyvének utolsó részét, Földvári László váczhartányi ev. ref. lelkész megkezdí Jónás prófétái könyvének magyarázatát. — Ujlag és melegen ajánljuk e vállalatot.

— Kis-Lexikon czímen egyetemes ismerettár jelent meg; főbb ajánló sajtáságai, mikre nézve a magyar irodalomban eddigelé megjelent ily nemű műveket messze túl szárnyalja. abban foglalhatók össze, hogy oly csekély téren oly anyagbőséggel ismerettár eddig még nem rendelkezett, hogy gondosan válogatott tartalmát rövid szabatoság jel-

lemzi, és hogy jutányosságra a legolcsóbb német kiadványokkal mérkőzik. — A havonkint megjelenő füzetek ára 5 rendkívül tömör nyomású íven (160 hasáblap) s 4 képes melléklettel 30 kr.; a 12 füzetből álló egész munka 3 frt; a megszerzés 4-havi vagy félévi részletekben is lehetséges. Ajánljuk t. olvasóink becses figyelmébe. A megrendelés a „Pallas“ irodalmi és nyomdai részvénytársaságnál eszközölhető.

— Felhívás. — „Kalauz a méhtenyésztés ok-szerű gyakorlatában“ című kézikönyvem a sajtólól kikerülvén, — ajánlom azt a méhészet iránt érdeklődők figyelmébe. — Ezen műben leraktam eddigi tanulmányaim, tapasztalataim eredményét. Határozott és alapos útmutatást iparkodtam adni a kezdőknek úgy mint a már gyakorlottabb méhészeknek. Figyelemmel voltam a kúpos kasokkal méhézkedőkre is; mert azokat sem akarom ott hagyni a teljes sötétségben: hanem, meg akarom világítani nekik is, azon ok-szerűbb irányt, a melyet követve, bizonyára több sikert látandnak méhészetükből, mint az általok eddig követett helytelen módon. — Ezen könyvem hat és $\frac{3}{4}$ ívre terjed, 19 ábrával megvilágítva. Árát 60 krra szabtam. Felkérem azért mindazon méhésztársakat, akik ezen művet megszerzeni érdemesnek tartják, kegyeskedjenek a postabérel együtt 65 krt postautalvánnyal Budapest, Gizella-út 2632. sz. a. lakásomra megküldeni. — *Dömötör László*, az országos méhészeti egyesület alelnöke, méh. vándortanító.

— A „Magyar Háziaszony“ szerkesztősége által hirdetet pályázatra beérkezett összesen 117 pályamunka, a mi mennyiségileg mindenesetre oly fényes eredmény, mely legjobban bebizonyítja nevezett lap népszerűségét és elterjedtségét. A bíráló bizottság az első díjat (2 drb cs. kir. arany) egyhangúlag „Miben áll a nő boldogsága?“ című munkának ítélte oda; a második díjat (egy díszkötésű irodalmi mű) „Férfiaknak a nőkről“ nyerte el. — A jelíges levélké főlbonatván, kütünt. hogy az első díjat nyert munka szerzője Czuppon Sándor evang. lelkész Szenden (Komárom megyében), a másodiké, mely győri postabélyeggel ellátott levélben érkezett: „Margit“, ki teljes nevének közlésére a „Magyar Háziaszony“ által felkérertet. Azonkívül a bíráló bizottság még 53 pályamunkát talált dicséretre érdemesnek. A pályázat eredménye tehát szellemileg is a lehető legfényesebbnek mondható. A pályakoszorúzott munkák a „Magyar Háziaszony“ legközelebbi számaiban fognak közöltetni.

— Személyiek. — Buzágh István poltári segédlelkész ugyanily minőségben Selmeczbányára távozott. — Marczy István hitjelölt a modori német egyházba f. hó 22-én lett segédlelkészül felszentelve.

— Gyász esetek. — Királyföldy Endre, a dunáninnyi egyházkerület levéltárnoka f. hó 22-én elhunyt Pozsonyban. — Trsztyénszky Ferencz, kálnó-garábi volt lelkész özvegye, szül. Stech Klára, a szerkesztő édes anyja, meghalt Pozsonyban f. é. ápril 23-án és 25-én temették el. — Hoffmann Péter, paksi tanító, ápril 11-én hosszas betegség után elhunyt; özvegyet és négy árva hagyott. A csak 42 éves tanító egyike volt a hivatott tanítóknak, kik azon kört, melybe őket a gondviselés rendelte, lelkiismeretes hűséggel törekedtek betölteni.

Pályázat.

A poltári ág. hitv. evang. egyház gyengélkedő lelkésze oly segédlelkész keres, ki a tót nyelven kellő jártassággal bír.

A feltételekre s egyéb körülményekre nézve felvilágosítást levelileg azonnal ad

Poltár, Nógrádmegye (postahely)

Alexy János, ev. lelkész.